

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Ert diarienummer: KN2026/00946

Yttrande över förslag till förordning om ändring i förordningen om bidrag för energieffektivisering i småhus

Sammanfattning

Länsstyrelsen instämmer till stor del i de föreslagna förändringarna av bidragets utformning. De kommer att möjliggöra för fler småhusägare att genomföra energieffektiviserande åtgärder vilket bidrar till en mer resurseffektiv energi- och effektanvändning i samhället. Elbehovet i Norrbottens län förväntas öka dramatiskt om alla planerade industriinvesteringar genomförs. Utöver ny elproduktion kommer det också behövas energieffektiviseringar från alla parter i samhället. Att möjliggöra energieffektiviseringar i småhus kan således frigöra effekt till andra delar av samhället.

Att bidraget kan fördelas fritt mellan olika typer av åtgärder och inte behöver genomföras i en särskild ordning är en efterfrågad utveckling och gör att åtgärder kan anpassas bättre efter specifika behov. Inom ett antal områden motsätter sig dock Länsstyrelsen de föreslagna förändringarna och vill lyfta de svårigheter som förslagen kan leda till.

Länsstyrelsens viktigaste synpunkter på förslagen sammanfattas nedan:

- En breddad målgrupp och flexibel användning av bidraget kan leda till att långt fler än det finns avsatta medel för söker om bidrag. Detta riskerar att leda till långa väntetider och att bidraget blir svårhanterligt för myndigheterna
- Ett tidigaste beställningsdatum behöver införas så att bidrag inte kan sökas för material som har köpts in långt före de tidsgränser som förordningen kommer att omfatta.

- Om kravet på F-skatt för den som utför arbetet tas bort blir det svårt för länsstyrelserna att kontrollera åtgärdernas utförande och att arbetskraft har anlåtats på korrekt sätt.

Avsnitt 3.2 Fler husägare ska omfattas av bidraget samtidigt som bidragsandelen sänks

Länsstyrelsen instämmer i förslaget att bidraget ska omfatta alla småhus, bortsett från de som värms med fjärrvärme och har ett värdeår som är 1990 eller senare. Det är en positiv utveckling av bidraget som möjliggör för fler småhusägare med behov av att effektivisera energi- och effektanvändningen i huset att genomföra åtgärder. Länsstyrelsen delar åsikten av att fjärrvärmen bör ses som ett robust och miljövänligt alternativ och att investeringsstöd bör fokusera på att byta ut fossila bränslen och gammal ineffektiv eluppvärmning. Länsstyrelsen har dock följande synpunkter på de föreslagna förändringarna:

Fjärrvärme bör inte utesluta klimatskärmsåtgärder

Länsstyrelsen ser att även hus med fjärrvärme som uppvärmningssätt kan ha behov av förbättringar av klimatskärmen. Länsstyrelsen motsätter sig därför att fjärrvärme som uppvärmningssätt ska utesluta klimatskärmsåtgärder. Fjärrvärmens effektivitet riskerar annars att minska i hus där klimatskärmen ger upphov till stora värmeförluster.

Risk för långa väntetider

Länsstyrelsen instämmer i breddningen av målgruppen för bidraget men motsätter sig att det görs utan att ta hänsyn till den kraftigt ökade mängd ansökningar som det kan leda till. Länsstyrelsen ser en risk där finansieringen av bidraget inte motsvarar den breddade målgruppen. Enligt beräkningarna i avsnitt 5 kan totalt ungefär 25 000 småhusägare nationellt beviljas bidraget under den fyraårsperiod som bidraget ska vara sökbart, att jämföra med ungefär 20 000 beviljade ansökningar i den första omgången på knappt två år, vilket var cirka hälften av alla inkomna ansökningar.

Långt fler småhusägare än tidigare omfattas och antalet ansökningar kan därför förväntas bli mycket stort, samtidigt som andelen avslag förväntas minska. Det riskerar att leda till långa väntetider för sökande i en situation där fler söker om bidrag än vad det finns tillgängliga medel, och länsstyrelserna därför inte kan fatta beslut i inkomna ansökningar.

Minskningen av bidragsandelen bedöms inte påverka den här situationen eftersom bidraget inte behöver delas upp mellan olika typer av åtgärder, vilket kan göra att fler än tidigare kommer upp i högsta möjliga bidragsbelopp vid större investeringar.

Vid ett förväntat högt söktryck riskerar tillgängliga medel att tecknas in redan i början av ansökningsperioden, medan anslaget fördelas årsvis. Det gör att en sökande som har fått beslut om bidrag därför kan behöva vänta mycket länge på utbetalning av bidraget. Det kan vidare göra bidraget svårhanterligt för myndigheterna och skapa frustration hos sökande. Länsstyrelsen vill därför understryka vikten av att adressera den här problematiken inför att ansökningsperioden startar.

Avsnitt 3.4 Ansökningsförfarandet förenklas

Länsstyrelsen instämmer i förslaget om förenklat och mer förutsägbart ansökningsförfarande, men motsätter sig följande delar av förslaget.

Kravet på F-skatt bör kvarstå

Den som utför arbetet med installationen av det bidragsberättigade materialet bör fortsatt vara godkänd för F-skatt. Att öppna upp för sökande att själv utföra arbetet gör det svårare för länsstyrelserna att kontrollera åtgärdernas genomförande. När det inte finns en faktura på genomförd installation är det svårare att kontrollera när och var åtgärderna har utförts samt att upptäcka eventuella fel såsom att arbetskraft inte har anlåtats korrekt. Länsstyrelsen anser att det är rimligt att det finns ett krav på F-skatt för den som utför arbetet och motsätter sig därför förslaget att slopa kravet på F-skatt.

Inför ett tidigaste beställningsdatum

Det bör införas ett datum då det bidragsberättigade materialet som tidigast får ha beställts, lämpligen den 1 januari 2026. Länsstyrelsen motsätter sig att den föreslagna förändringen av 15 § endast reglerar när åtgärderna som tidigast får ha påbörjats. Det öppnar för att kunna söka bidrag för material som har beställts valfritt år före de tidsgränser som förordningen omfattar, så länge installationen har utförts under 2026. I de fall sökande har utfört installationen själv och saknar faktura på arbetet kan länsstyrelserna inte heller kontrollera när utförandet har skett. På motsvarande sätt bör därför tidsfristen för när ansökan ska ha kommit in kopplas till ett beställningsdatum snarare än datum för påbörjande.

Behåll definition av färdigställande

Länsstyrelsen motsätter sig att definitionen av färdigställande utgår ur förordningen. Den bör även fortsättningsvis innehålla en definition av vad som avses med att en åtgärd är färdigställd, även om datum för färdigställande inte längre styr tidsfristen för när ansökan om utbetalning senast ska ha kommit in. En definition gör det tydligt att samtliga installationsarbeten ska vara slutförda innan ansökan om utbetalning lämnas in.

Avsnitt 5 Konsekvenser

Konsekvensanalysen behöver kompletteras vad avser konsekvenser för miljön, påverkan på kulturvärden och konsekvenser för myndigheter som ska hantera bidraget.

Det saknas en analys av bidragets påverkan på byggnaders kulturvärden. Förordningen som helhet kan ha negativ påverkan på kulturhistoriskt värdefulla byggnader genom att åtgärder genomförs som går emot förvanskningsförbudet och varsamhetskravet i PBL.

Bidragets möjlighet att minska utsläppen och ha en positiv effekt för klimatet får relativt litet fokus i promemorian. Att möjliggöra och ge stöd till energieffektiviseringar är investeringar för framtiden som ger en bättre robusthet inför framtida chocker mot systemet och minskar beroendet av fossila bränslen.

En kraftigt ökad mängd ansökningar och ett förenklat ansökningsförfarande ställer krav på en effektiv handläggning och övergripande hantering. Det är därmed viktigt att säkerställa att länsstyrelserna och Boverket har tillräckliga resurser och att administrativa medel avsätts årligen.

De som medverkat i beslutet

Beslut i detta yttrande har fattats av landshövding Lotta Finstorp med Anna Palmgren Vahlroos som föredragande. Arvid Boström, Anna Elmén Berg och Annica Lindström har deltagit i beredningen.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kontaktuppgifter till Länsstyrelsen

Kontakta oss via e-post norrboten@lansstyrelsen.se, postadress
Länsstyrelsen Norrbotten, 971 86 Luleå, eller ring vår växel
010-225 50 00.

Vår webbadress är lansstyrelsen.se/norrboten.

Du kan läsa om hur Länsstyrelsen behandlar personuppgifter på
Länsstyrelsens webbplats:

www.lansstyrelsen.se/norrboten/personuppgifter